

Visszaélés-bejelentési rendszerek a vállalkozásokban: A panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény és az EU 2019/1937 irányelv alkalmazása

Az Európai Unió 2019/1937 irányelve és a 2023. évi XXV. törvény egy új jogi keretet biztosít a visszaélések bejelentésére vonatkozóan, amely kifejezetten előírja, hogy az 50 főnél több alkalmazottat foglalkoztató, illetve bizonyos szabályozott tevékenységet végző szervezetek kötelesek visszaélés-bejelentési védelmi rendszert működtetni. Az érintett tevékenységi körök közé tartoznak a könyvelők, könyvvizsgálók, adószakértők, adótanácsadók, ügyvédek, ügyvédi irodák és székhelyszolgáltatók is. A törvény és az irányelv célja a közérdek védelme, a visszaélések felderítése és megelőzése, továbbá a bejelentők jogainak megóvása.

A visszaélés-bejelentési rendszerek egyik legfontosabb feladata, hogy lehetőséget biztosítsanak az alkalmazotknak és egyéb érintetteknek arra, hogy biztonságosan és bizalmasan jelentést tegyenek a szervezeten belüli jogsértésekről, etikátlan viselkedésről vagy szabályszegésekről. A bejelentési rendszerek hatékony működése kulcsfontosságú a vállalati kultúra tisztasága és a jogszabályi megfelelés biztosítása szempontjából, mivel hozzájárulhat a közérdeket sértő cselekmények gyors felismeréséhez és az érintett szervezet átlátható működéséhez.

Ki lehet Bejelentő?

A panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény alapján bejelentő lehet:

- a) a Társaság által foglalkoztatott,
- b) az a foglalkoztatott, akinek a Társaságnál fennálló foglalkoztatásra irányuló jogviszonya megszűnt,
- c) a Társasággal foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt létesíteni kívánó olyan személy, aki esetében e jogviszony létesítésére vonatkozó eljárás megkezdődött,
- d) az egyéni vállalkozó, az egyéni cég, ha a Társasággal szerződéses kapcsolatban áll,
- e) a Társaság tekintetében tulajdonosi részesedéssel rendelkező személy, valamint a Társaság ügyviteli, ügyvezető, illetve felügyelő testületéhez tartozó személy, ideértve a nem ügyvezető tagot is,
- f) a Társasággal szerződéses kapcsolat létesítésére vonatkozó eljárást megkezdett, szerződéses kapcsolatban álló vagy szerződéses kapcsolatban állt vállalkozó, alvállalkozó, beszállító, illetve megbízott felügyelete és irányítása alatt álló személy,
- g) a Társaságnál tevékenységet végző gyakornok és önkéntes,
- h) a Társasággal a d), e) vagy g) pont szerinti jogviszonyt vagy szerződéses kapcsolatot létesíteni kívánó olyan személy, aki esetében e jogviszony vagy szerződéses kapcsolat létesítésére vonatkozó eljárás megkezdődött, és
- i) az a személy, akinek a d), e) vagy g) pont szerinti jogviszonya vagy szerződéses kapcsolata a Társasággal megszűnt

Mi tekinthető visszaélésnek?

Fontos kérdés annak vizsgálata, hogy mi tekinthető visszaélésnek, milyen cselekményeket lehet bejelenteni. Egy Társaság életében visszaélésnek tekintendő a Társaság működésében tapasztalt jogellenes, vagy jogellenesnek feltételezett cselekmény vagy mulasztás, illetve egyéb visszaélés. Ez magában foglalja különösen, de nem kizárólagosan az alábbiakat:

- a) bűncselekmények elkövetését;
- b) általános érdekeket érintő súlyos fenyegetést vagy károkozást;
- c) bármely alkalmazandó jogszabály egyértelmű megsértését;
- d) visszaélést, csalást;
- e) szervezeti szabályok megsértését;
- f) megfélemlítést;
- g) összeférhetetlenséget;
- h) a fentiek bármelyikének szándékos eltitkolását.

Mi a folyamata a kivizsgálásnak?

A bejelentővédelmi megbízott a bejelentésben foglaltakat a körülmények által lehetővé tett legrövidebb időn belül, de legfeljebb a bejelentés beérkezésétől számított harminc napon belül kivizsgálja. A fenti határidőt különösen indokolt esetben, a Bejelentő egyidejű tájékoztatása mellett lehet meghosszabbítani. A Bejelentőt ebben az esetben a kivizsgálás várható időpontjáról és a kivizsgálás meghosszabbítása indokairól kell tájékoztatni. Az eljárás ebben az esetben sem haladhatja meg a három hónapot.

VISSZAÉLÉS-BEJELENTÉSI RENDSZER FOLYAMATÁBRA

Mikor lehet mellőzni a bejelentés kivizsgálását?

A bejelentés kivizsgálása mellőzhető, ha

- a) a bejelentést azonosíthatatlan Bejelentő tette meg,
- b) a bejelentést Bejelentőnek nem minősülő személy tette meg,

- c) a bejelentés ugyanazon Bejelentő által tett ismételt, a korábbi bejelentéssel azonos tartalmú bejelentés, illetve
- d) a közérdek vagy a nyomós magánérdek sérelme a bejelentésben érintett természetes személy, illetve jogi személy (a továbbiakban együtt: bejelentésben érintett személy) jogainak a bejelentés kivizsgálásából eredő korlátozásával nem állna arányban.

Milyen védelem illeti meg a Bejelentőt?

A bejelentővel szemben nem alkalmazható hátrányos intézkedés, amennyiben a bejelentés megtétele jogszerű volt.

Mikor jogszerű a bejelentés megtétele?

A bejelentés megtétele jogszerű, ha

- a) a bejelentő a bejelentését a bejelentővédelmi megbízott által működtetett visszaélés-bejelentési rendszer bármely csatornáján keresztül megtette
- b) a bejelentő a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információt a munkavégzéssel kapcsolatos tevékenységgel összefüggésben szerezte és
- c) alapos okkal vélelmezte, hogy a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információ a bejelentés időpontjában valós volt.

A bejelentés jogszerű megtétele esetén a Bejelentőt nem terheli felelősség a bejelentésben szereplő információk megszerzése vagy az azokhoz való hozzáférés tekintetében, kivéve, ha a Bejelentő az információk megszerzésével vagy az azokhoz való hozzáféréssel bűncselekményt követett el. A Bejelentő a bejelentés jogszerű megtételéért nem vonható felelősségre, ha a Bejelentő alapos okkal feltételezte azt, hogy a bejelentés szükséges volt a bejelentéssel érintett körülmények feltárásához.

Összefoglalás

A 2023. évi XXV. törvény és az EU 2019/1937 irányelve meghatározott vállalkozások számára kötelezővé teszi visszaélés-bejelentési rendszerek kiépítését és fenntartását. Az új szabályozás célja a jogi megfelelés erősítése, a közérdek védelme, valamint a bejelentők védelme. A szabályok betartása nemcsak a jogi követelményeknek való megfelelést segíti, hanem hosszú távon hozzájárulhat a szervezeti kultúra fejlődéséhez, a munkavállalói elégedettség növeléséhez és a vállalati integritás erősítéséhez is.

Dr. Lassán Csaba